

วิธีทำตัวอย่างที่ 7 (ต่อ)

สมุดรายวันทั่วไป - บริษัท เกษมสันต์ จำกัด

รายการค้า	วิธีบันทึกบัญชีแบบ Periodic Inventory Basis
(13) บันทึกภาษีเงินได้ค้างจ่าย 16,500 บาท (Estimated Income Taxes Payable)	25x2 บ/ช ภาษีเงินได้ 16,500 บ/ช ภาษีเงินได้ค้างจ่าย 16,500 บันทึกบัญชีภาษีเงินได้ค้างจ่าย
(14) ปิดบัญชีภาษีเงินได้ไปยังบัญชีกำไรขาดทุน ดังนั้น ก็จะได้ยอดกำไรสุทธิหลังจากหักภาษีเงินได้ แล้ว = 25,950 บาท	บ/ช กำไรขาดทุน 16,500 บ/ช ภาษีเงินได้ 16,500 ปิด บ/ช ภาษีเงินได้ไป บ/ช กำไรขาดทุน
(15) ปิดบัญชีกำไรขาดทุนแล้วโอนกำไรสุทธิภาย หลังหักภาษีเงินได้ไปยังบัญชีกำไรสะสม	บ/ช กำไรขาดทุน 25,950 บ/ช กำไรสะสม 25,950 ปิดบัญชีกำไรขาดทุนไปบัญชีกำไรสะสม

ข้อสังเกต ในการคำนวณหาต้นทุนที่ขายแบบธรรมดา นั้น ก่อนอื่นจะต้องทราบจำนวนต้นทุนสินค้าที่มีเพื่อขายแบบธรรมดาเสียก่อน โดยคำนวณได้ดังนี้ :-

สินค้าคงเหลือต้นงวด		100,000 (บาท)
บวก ซื้อ	325,000	
หัก ส่วนลดรับ	<u>5,000</u>	<u>320,000</u>
ต้นทุนสินค้าที่มีเพื่อขายทั้งหมด		420,000
หัก ต้นทุนสินค้าขายโดยผ่อนชำระ		<u>90,000</u>
ต้นทุนสินค้าที่มีเพื่อขายตามธรรมดา		330,000
หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด		<u>120,000</u>
ต้นทุนสินค้าขายตามธรรมดา		<u><u>210,000</u></u>

ถ้ากิจการใช้วิธีบันทึกสินค้าคงเหลือแบบ Perpetual Inventory Basis รายการซื้อสินค้าจะต้องบันทึกบัญชีตรงไปยังบัญชีสินค้า และให้ทำการคำนวณหาต้นทุนสินค้าที่ขายโดยวิธีการขายแบบผ่อนชำระ และต้นทุนสินค้าที่ขายแบบธรรมดาทันทีที่มีการขายเกิดขึ้น โดยเดบิตไปยังบัญชีต้นทุนสินค้าขายผ่อนชำระและบัญชีต้นทุนสินค้าขายธรรมดา และเครดิตบัญชีสินค้า

วิธีทำตัวอย่างที่ 7 (ต่อ)

การคำนวณหากำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงิน (โปรดเปรียบเทียบกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถือเป็นตัวเงิน) แสดงให้เห็นได้ดังนี้ :-

	25X2	25X1	25X0 (บาท)
ยอดเงินกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถือเป็นตัวเงินก่อนปรับปรุงหัก กำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถือเป็นตัวเงิน ณ วันสิ้นปี 2542 :-	60,000	22,800	7,000
การขายผ่อนชำระ ปี 25X2			
40% ของลูกหนี้คงค้าง 70,000 บาท	28,000		
การขายผ่อนชำระ ปี 25X1			
38% ของลูกหนี้คงค้าง 20,000 บาท		7,600	
การขายผ่อนชำระปี 25X0			
35% ของลูกหนี้คงค้าง 5,000 บาท			1,750
∴ โอนไปเป็นกำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินในปี 2542	<u>32,000</u>	<u>15,200</u>	<u>5,250 (บาท)</u>

การแสดงผลการในงบการเงิน

(FINANCIAL STATEMENT PRESENTATION)

สำหรับกิจการที่มีการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ จะจัดทำงบดุลอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยให้มีรายการลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ และกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้ออยู่ในงบดุลด้วย การแสดงผลการลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อในงบดุลนั้น อาจแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน (Current Asset) แม้ว่าอายุหนี้จะเกินกว่า 1 ปีก็ตาม ทั้งนี้ถือหลักที่ว่า ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อนั้นเป็นลูกหนี้การค้า ซึ่งจำเป็นต้องเกิดขึ้นตามปกติในกิจการค้าแบบนี้¹

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ผู้อ่านงบดุลทราบถึงฐานะการเงินให้ดียิ่งขึ้น ควรต้องแสดงวันถึงกำหนดของสัญญาการเงินนั้น ๆ โดยการเขียนเน้นด้วยเครื่องหมายวงเล็บ หรือทำหมายเหตุหรือจัดเรียงรายการลูกหนี้ตามลำดับปีที่ถึงกำหนดชำระ

¹ Account Research Bulletin No.43 ของ AICPA ได้กล่าวไว้ว่า....installment receivables are specifically mentioned as acceptable current asset if they conform to normal trade practices.....

การแสดงบัญชีกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นตัวเงินในงบดุล

มีข้อเสนอแนะให้ถือปฏิบัติดังนี้

1) ให้ถือเป็นรายการหนี้สินโดยให้แสดงเป็นรายได้รอการตัดบัญชี (Deferred Revenues)

โดยทั่วไปในงบดุลมักนิยมถือกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อเป็นรายการหนี้สินประเภทรายได้รอการตัดบัญชี ที่ถือเช่นนี้เพราะว่า การขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อจะเป็นการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนของกิจการค้า แต่การนำไปเพิ่มโดยวิธีนี้ก็ควรจะต้องการแปลงสภาพจากลูกหนี้การขายผ่อนชำระเป็นเงินสดเสียก่อน

2) แสดงเป็นบัญชีปรับมูลค่า (Valuation Account) นำไปหักออกจากลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ

วิธีนี้ถือว่าบัญชีลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ แสดงยอดที่สูงกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น ตามวิธีนี้ บัญชีกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นตัวเงินจึงมีสภาพเป็นบัญชีที่ใช้ปรับมูลค่าสินทรัพย์ (Asset Valuation Account)

3) ถือเป็นเงินทุนนำไปเพิ่มกำไรสะสม

เมื่อมีเหตุผลทำให้เกิดความมั่นใจในการเก็บเงินจากการขายผ่อนชำระได้แน่นอน การขาย ผ่อนชำระก็ย่อมก่อให้เกิดผลกำไร เช่นเดียวกับการขายสินค้าแบบธรรมดา เพียงแต่จะไม่นำเอาผลกำไรนั้นไปคำนวณภาษีเงินได้หรือแบ่งเป็นเงินปันผล จนกว่าจะเก็บเงินได้เสียก่อน ถ้าปฏิบัติตามวิธีนี้แล้วก็ต้องทำการแบ่งกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ :-

ก. เงินสำรองไว้สำหรับค่าใช้จ่ายและผลขาดทุนในการเก็บเงินจากการขายผ่อนชำระ รวมทั้งค่าใช้จ่ายและผลขาดทุนจากการเกิดหนี้สูญ และจากการยึดสินทรัพย์คืน เงินสำรองเหล่านี้ให้นำไปหักออกจากบัญชีลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ

ข. ส่วนที่ประมาณไว้เป็นค่าภาษีเงินได้ของกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ แต่จะกันไว้ต่างหากจากยอดภาษีเงินได้ค้างจ่ายที่ได้ปรับปรุงบัญชีไว้ ณ วันสิ้นปี อันเป็นรายการที่เกิดขึ้นจริง

ค. ยอดเงินกำไรสุทธิจากการขายผ่อนชำระจะถือเป็นยอดเงินกำไรสะสม และจะไม่นำไปแบ่งเป็นเงินปันผล จนกว่าจะเก็บเงินจากลูกหนี้ผ่อนชำระได้เสียก่อน

จากข้อมูลตามตัวอย่างที่ 3 สามารถนำมาจัดทำงบดุลโดยนำกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นตัวเงิน เป็นรายการหนี้สินประเภทรายได้รอการตัดบัญชี ส่วนงบกำไรขาดทุนในกิจการที่ขายตามธรรมดาและขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ จะแสดงได้ 2 วิธี ดังนี้คือ :-

1) รายละเอียดที่เกี่ยวกับการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ และต้นทุนสินค้าที่ขายโดยวิธีผ่อนชำระและการเช่าซื้อ ให้แสดงแยกต่างหากในงบย่อยประกอบ

2) รายละเอียดที่เกี่ยวกับการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อและต้นทุนสินค้าที่ขายโดยวิธีการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ ให้แสดงรวมไปกับการขายตามธรรมดา

อย่างไรก็ดี ทั้งสองวิธีนี้จะต้องจัดทำงบย่อยประกอบในการคำนวณกำไรขั้นต้นที่จะถือเป็นตัวเงินเพื่อโอนไปเป็นยอดรายได้ด้วย

บริษัท เกษมสันต์ จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X2

(หน่วย : บาท)

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
สินทรัพย์หมุนเวียน :-		หนี้สินหมุนเวียน :-	
เงินสด	40,000	เจ้าหนี้	30,000
สินค้าคงเหลือ	120,000	ภาษีเงินได้ค้างจ่าย	<u>16,500</u>
ลูกหนี้ (ขายธรรมดา)	20,000	รวมหนี้สินหมุนเวียน	46,500
ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ :-		รายได้รอการตัดบัญชี :-	
ปี 25X2	70,000	กำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระที่ยังไม่ถึง	
ปี 25X1	20,000	เป็นตัวเงิน	
ปี 25X0	<u>5,000</u>	ปี 25X2	28,000
	95,000	ปี 25X1	7,000
		ปี 25X0	<u>1,750</u>
		∴ รวมรายได้รอการตัด	<u>37,350</u>
		∴ รวมหนี้สินทั้งหมด	83,850
		ส่วนของผู้ถือหุ้น :-	
		ทุนหุ้นสามัญ 10,000 หุ้น มูลค่า	
		หุ้นละ 10 บาท	
			100,000
		กำไรสะสม :-	
		ยอดยกมา ณ 1 ม.ค. 25X2	65,200
		บวก กำไรสุทธิหักภาษี	
		เงินได้แล้ปี 25X2	<u>25,950</u>
		∴ รวมกำไรสะสม	<u>91,150</u>
∴ รวมสินทรัพย์ทั้งหมด	<u>275,000</u>	∴ รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>275,000</u>

งบกำไรขาดทุน

วิธีที่ 1 :- แสดงรายละเอียดการขายผ่อนชำระเป็นงบแยกต่างหาก

บริษัท เกษมสันต์ จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2

(หน่วย : บาท)

ขาย (ธรรมดา)		300,000	
หัก ต้นทุนสินค้าที่ขาย (ธรรมดา) :-			
สินค้าคงเหลือ - 1 มกราคม 25X2		100,000	
ซื้อ	325,000		
หัก ส่วนลดรับ	<u>5,000</u>	<u>320,000</u>	
∴ รวมต้นทุนสินค้าที่มีเพื่อขาย		420,000	
หัก ต้นทุนสินค้าขายผ่อนชำระ		<u>90,000</u>	
∴ สินค้าที่มีเพื่อขายตามธรรมดา		330,000	
หัก สินค้าคงเหลือ - 31 ธันวาคม 25X2		<u>120,000</u>	<u>210,000</u>
∴ กำไรขั้นต้นจากการขายธรรมดา			90,000
บวก กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระ			<u>52,450</u>
ปี 25X0-25X2 (ดูงบย่อที่ 1)			
∴ รวมกำไรขั้นต้นทั้งสิ้นในปี 25X2			142,450
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน :-			
ค่าใช้จ่ายในการขาย		75,000	
ค่าใช้จ่ายทั่วไป		<u>25,000</u>	<u>100,000</u>
∴ กำไรสุทธิก่อนหักภาษีเงินได้			42,450
หัก ภาษีเงินได้			<u>16,500</u>
∴ กำไรสุทธิหลังหักภาษีเงินได้			<u><u>25,950</u></u>

งบย่อยที่ 1

บริษัท เกษมสันต์ จำกัด

แสดงการคำนวณกำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระ

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2

(หน่วย : บาท)

กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระปี 25X2 :-

ขายผ่อนชำระ	150,000	
หัก ต้นทุนสินค้าที่ขายผ่อนชำระ	<u>90,000</u>	
∴ กำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X2 40% ของราคาขาย	<u>60,000</u>	
เก็บเงินได้จากลูกหนี้ขายผ่อนชำระปี 25X2	80,000	
อัตรากำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X2	<u>40%</u>	32,000

บวก กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระปี 25X1 :-

เก็บเงินได้จากลูกหนี้ขายผ่อนชำระปี 25X1	40,000	
อัตรากำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X1	<u>38%</u>	15,200

บวก กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระปี 25X0 :-

เก็บเงินได้จากลูกหนี้ขายผ่อนชำระปี 25X0	15,000	
อัตรากำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X0	<u>35%</u>	<u>5,250</u>

∴ รวมกำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระทั้งสิ้น 52,450

วิธีที่ 2 :- แสดงรายละเอียดการขายผ่อนชำระรวมกับการขายธรรมดา

บริษัท เกษมสันต์ จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25x2

(หน่วย : บาท)

	ขายธรรมดา	ขายผ่อนชำระ	รวม
ขาย	300,000	150,000	450,000
หัก ต้นทุนสินค้าขาย :-			
สินค้าคงเหลือ - 1 ม.ค. 25x2	100,000		
ซื้อ		325,000	
หัก ส่วนลดรับ	<u>5,000</u>	<u>320,000</u>	
∴ สินค้าที่มีเพื่อขาย	420,000		
หัก สินค้าคงเหลือ - 31 ธ.ค. 25x2	120,000	210,000	300,000
∴ กำไรขั้นต้นจากการขายปกติและขายผ่อนชำระ	90,000	60,000	150,000
หัก กำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นเงินสดจากการขายผ่อนชำระปี 25x2 (ดูบข้อยที่ 2)		28,000	28,000
∴ กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นเงินสดจากการขายในปี	<u>90,000</u>	<u>32,000</u>	<u>122,000</u>
บวก กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นเงินสดจากการขายผ่อนชำระปีก่อนๆ (ดูบข้อยที่ 2)			<u>20,450</u>
∴ รวมกำไรขั้นต้นที่ถือเป็นเงินสดปี 25x2			142,450
หัก ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน :-			
ค่าใช้จ่ายในการขาย		75,000	
ค่าใช้จ่ายทั่วไป		<u>25,000</u>	<u>100,000</u>
∴ กำไรสุทธิก่อนหักภาษีเงินได้			42,450
หัก ภาษีเงินได้			<u>16,500</u>
∴ กำไรสุทธิหลังหักภาษีเงินได้			<u><u>25,950</u></u>

งบย่อยที่ 2

บริษัท เกษมสันต์ จำกัด
 แสดงการคำนวณกำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระ
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25X2 (หน่วย : บาท)

กำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X2	60,000
บวก กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระปี 25X2 :-	
เงินที่เก็บได้จากลูกหนี้ขายผ่อนชำระปี 25X2	80,000
อัตรากำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X2	<u>40%</u> <u>32,000</u>
∴ กำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระปี 25X2	<u>28,000</u>
กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระปี 25X1 :-	
เงินที่เก็บได้จากลูกหนี้ขายผ่อนชำระปี 25X1	40,000
อัตรากำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X1	<u>38%</u> 15,200
บวก กำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระปี 25X0 :-	
เงินที่เก็บได้จากลูกหนี้ขายผ่อนชำระปี 25X0	15,000
อัตรากำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X0	<u>35%</u> <u>5,250</u>
∴ รวมกำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระเมื่อปีก่อนๆ	<u>20,450</u>

การนำสินค้าเก่ามาแลกเปลี่ยนสินค้าใหม่ (TRADE - IN)

ในบางครั้งวิธีการขายแบบผ่อนชำระและการเช่าซื้อ ผู้ขายอาจยอมให้ผู้ซื้อนำสินค้าเก่ามา Trade - in โดยจำนวนเงินของราคาสินค้าที่นำมา Trade - in จะถือเป็นส่วนหนึ่งของการชำระเงินค่าสินค้าที่ซื้อใหม่ เมื่อผู้ขายนำสินค้าที่ผู้ซื้อนำสินค้าเก่ามา Trade - in ไปขายใหม่ และทำให้ได้กำไรพอสมควร ในกรณีเช่นนี้การบันทึกบัญชีก็ให้ทำโดย :-

เดบิต บ/ช สินค้าที่รับ Trade - in (ในราคาที่คิดให้) XX

เดบิต บ/ช เงินสด (ในจำนวน Down Payment) XX

เดบิต บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ (ในจำนวนยอดเงินที่คงค้างอยู่) XX

เครดิต บ/ช ขายผ่อนชำระ (ในจำนวนเงินที่ขายตามสัญญา) XX

แต่เพื่อเป็นการชักจูงผู้ซื้อให้ซื้อสินค้า ผู้ขายจึงมักตีราคาสินค้าเก่าที่ผู้ซื้อนำสินค้ามา Trade - in ในราคาที่สูงกว่ามูลค่าที่เป็นจริงในขณะนั้น ราคาที่ผู้ขายคิดให้เกินนี้ก็ย่อมจะมีผลกระทบต่อราคาของสินค้าที่จะขาย ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้เมื่อจะบันทึกบัญชี จะต้องบันทึกราคาสินค้าที่นำมา Trade - in ด้วยมูลค่าที่แท้จริง ส่วนราคาที่ผู้ขายคิดให้เกินนั้นให้แยกไว้ในบัญชีต่างหาก หรือจะนำส่วนเกินในราคา Trade - in นี้ไปหักออกจากราคาขายตามสัญญาผ่อนชำระก็ได้ แต่ไม่ว่าจะใช้วิธีใดก็ตาม ถ้าไรขึ้นต้นจากการขายผ่อนชำระถือว่าเป็นผลต่างระหว่างต้นทุนสินค้าที่ขายกับราคาขายผ่อนชำระ (ยอดขายผ่อนชำระหักด้วยส่วนเกินในราคาของสินค้าที่นำมา Trade - in)

ตัวอย่างที่ 8

สมมติว่า บริษัท ก. จำกัด ขายรถยนต์ราคาทุน 675,000 บาท ไปในราคา 1,000,000 บาท เมื่อปี 25X2 และยอมรับรถยนต์เก่าเป็น Down Payment โดยตีราคารถยนต์ที่ลูกค้านำมา Trade - in เป็นเงิน 300,000 บาท บริษัท ก. จำกัด ได้ประมาณยอดค่าซ่อมแซมไว้เป็นเงิน 20,000 บาท และเมื่อทำการซ่อมแซมรถยนต์แล้วจะขายรถยนต์เก่าได้ในราคา 275,000 บาท โดยปกติบริษัท ก. จำกัด จะทำการขายรถยนต์ที่ใช้แล้วโดยคิดกำไรขึ้นต้นไว้ในอัตรา 20%

วิธีทำตัวอย่างที่ 8

ในการคำนวณหามูลค่าที่แท้จริงของรถยนต์ที่นำมา Trade - in และจำนวนเงินส่วนเกินในราคาของสินค้าที่ Trade - in อาจแสดงให้เห็นได้ดังนี้ :-

	(บาท)
ราคาของรถยนต์ (เก่า) ที่ผู้ขายคิดให้ลูกค้า (Trade-ins Allowance)	300,000
หัก มูลค่าที่แท้จริงของรถยนต์ (เก่า) (Fair Value of Trade-in):-	
ราคาขายของรถยนต์ (เก่า) ที่ประมาณขึ้น	275,000
หัก กำไรขั้นต้น (ในอัตรา 20% ของ 275,000 บาท) =	55,000
ค่าซ่อมแซม	20,000
	<u>75,000</u>
∴ ส่วนเกินกว่าราคาที่แท้จริง	<u><u>100,000</u></u>

การบันทึกบัญชี :-

ในสมุดรายวันทั่วไป

25x0	บ/ช สินค้า - Trade - in	200,000	
	บ/ช ส่วนเกินกว่าราคาที่แท้จริง	100,000	
	บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระปี 25x0	700,000	
	บ/ช ขายผ่อนชำระ		1,000,000
	บันทึกการขายรถยนต์โดยวิธีการขายผ่อนชำระและรับรถเก่า Trade - in		
	บ/ช ต้นทุนของสินค้าผ่อนชำระ	675,000	
	บ/ช สินค้า - ใหม่		675,000
	บันทึกต้นทุนรถยนต์		
	อัตรากำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระคำนวณดังนี้ :-		
			(บาท)
	ราคาขายสินค้าผ่อนชำระ (1,000,000-100,000)		900,000
	หัก ต้นทุนสินค้าขายผ่อนชำระ		<u>675,000</u>
	∴ กำไรขั้นต้น		<u>225,000</u>
	อัตรากำไรขั้นต้น = $\frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ขาย}} \times 100 = \frac{225,000}{900,000} \times 100 = 25\%$		

ซึ่งอัตรากำไรขั้นต้นนี้จะใช้เป็นตัวคำนวณหาอัตรากำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินตามจำนวนเงินที่ได้รับชำระหนี้ต่อไป

ตามตัวอย่างที่แสดงให้เห็นนี้ ถือว่าบริษัทใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าแบบ Perpetual Inventory Basis แต่ถ้ากิจการใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าแบบ Periodic Inventory Basis ก็ต้องบันทึกบัญชีสินค้าจากการ Trade-in ไว้ต่างหาก และนำยอดเงินจำนวนนี้ไปรวมกับบัญชีซื้อเพื่อคำนวณหาต้นทุนสินค้าที่ขาย ณ วันสิ้นปีต่อไป

การผิดนัดชำระหนี้และการยึดสินค้าคืน (DEFAULTS AND REPOSSESSIONS)

เมื่อมีการผิดนัดชำระหนี้และมีการยึดสินค้าคืน การบันทึกบัญชีสำหรับด้านผู้ขายมีดังนี้

1. บันทึกราคาสินค้าที่ยึดคืนมาเป็นสินทรัพย์ในราคาตลาด โดยมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณเช่นเดียวกับราคาสินค้าแลกเปลี่ยน
2. ปิดบัญชีลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระพร้อมด้วยบัญชีกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นตัวแทนด้วยยอดที่คงค้างอยู่ และ
3. บันทึกผลกำไรหรือขาดทุนจากการยึดสินค้าคืน ซึ่งจะกระทำเช่นเดียวกับกรณีที่มีการนำเอาสินค้ามา Trade-ins คือ สินค้าที่ยึดคืนมานั้นให้บันทึกในราคาที่ผู้ขายควรจะมีกำไรพอควรเมื่อขายสินค้านั้นออกไปใหม่

ตัวอย่างที่ 9

สมมติมีข้อมูลเกี่ยวกับการผิดนัดชำระหนี้ และการยึดสินค้าคืน ดังนี้ :-

ยอดขายผ่อนชำระในปี 25X2 100,000

อัตรากำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระปี 25X2 36%

ในปี 25X3 ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระในปี 25X2 จำนวน 6,000 บาท ผิดนัดชำระเงินหลังจากที่ได้ชำระเงินมาแล้ว 2,500 บาท ผู้ขายจึงยึดสินค้าคืนและตีราคาสินค้าที่ยึดคืนมารวมทั้งค่าซ่อมแซมและกำไรขั้นต้นที่ควรจะได้เป็นเงิน 1,800 บาท

วิธีทำตัวอย่างที่ 9

สมุดรายวันทั่วไป

25X3			
	บ/ช สินค้า - ที่ยึดคืนมา	1,800	
	บ/ช กำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นตัวแทนปี 25X2	1,260	
	บ/ช ขาดทุนจากการยึดสินค้าคืน	440	
	บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระปี 25X2		3,500
	การบันทึกบัญชีผิดนัดชำระหนี้และยึดสินค้าคืน		

จะสังเกตได้ว่า เมื่อปิดบัญชีลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระจำนวนเงิน 3,500 บาทแล้ว ก็ต้องทำการปิดบัญชีกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถึงเป็นตัวแทนจำนวน 1,260 บาท (36% ของ 6,000 - 2,500) ด้วย และสำหรับสินค้าที่ยึดคืนมามีมูลค่า 1,800 บาท ผลขาดทุนจากการยึดสินค้าคืนจำนวน 440 บาทนั้น เกิดขึ้นจากผลต่างระหว่างยอดคงเหลือจากการขายผ่อนชำระจำนวน 2,240 บาท (3,500-1,260) กับมูลค่าสินค้าที่ยึดคืนมาจำนวน 1,800 บาท ถ้าสินค้าที่ยึดคืนมามีราคาสูงกว่า 2,240 บาท ก็แสดงว่าได้เกิดผลกำไรจากการยึดสินค้าคืน ซึ่งผลกำไรที่เกิดขึ้นนี้ให้บันทึกในบัญชีกำไรจากการยึดสินค้าคืน

ในกรณีที่กิจการค้าใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าแบบ Perpetual Inventory System สินค้าที่ยืดคืนมาให้เดบิตในบัญชีสินค้า แต่ถ้ากิจการใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าแบบ Physical Inventory System สินค้าที่ยืดคืนมาจะแยกบันทึกไว้ในบัญชีต่างหาก และบัญชีนี้จะนำไปรวมกับบัญชีซื้อเพื่อจะได้คำนวณหาต้นทุนสินค้าขายต่อไป

โดยปกติมักจะถือกำไรหรือขาดทุนจากการผิदनัดชำระหนี้และจากการยืดสินค้าคืนเป็นรายการที่นำไปเพิ่มหรือหักออกจากกำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อในงบกำไรขาดทุน ยอดที่ได้จะเป็นกำไรขั้นต้นที่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อหลังจากหักรายการยืดสินค้าคืนแล้ว

การคิดดอกเบี้ยในการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ

ในสัญญาการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อมักจะระบุให้คิดดอกเบี้ยจากยอดเงินที่คงค้างอยู่ และให้คิดดอกเบี้ยพร้อมกับเงินต้นที่ผ่อนชำระในแต่ละงวด วิธีคำนวณดอกเบี้ยอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้ :-

1. คำนวณดอกเบี้ยจากยอดเงินต้นที่คงค้างชำระอยู่ในแต่ละงวดของการผ่อนชำระ
2. กำหนดให้ชำระเงินงวดเท่ากันทุกงวด ซึ่งถือว่าได้รวมชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

ตัวอย่างที่ 10

สมมติว่าวันที่ 30 มิถุนายน 25X0 ได้ซื้อเครื่องมือชิ้นหนึ่งราคา 400 บาท โดยวิธีผ่อนชำระและได้จ่ายเงินดาวน์ 100 บาท ตกผ่อนชำระทั้งหมด 6 เดือน คิดอัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี **วิธีทำตัวอย่างที่ 10** วิธีคำนวณดอกเบี้ยสำหรับแต่ละวิธี อาจแสดงการคำนวณให้เห็นได้ดังนี้ :-

วิธีที่ 1 :- คำนวณดอกเบี้ยจากเงินต้นที่คงค้างชำระในแต่ละงวด

ตามสัญญาการขายผ่อนตกลงให้ผ่อนชำระทั้งหมด 6 เดือน เดือนละ 50 บาท บวกกับดอกเบี้ยจากเงินต้นคงค้างในแต่ละงวด คำนวณได้ดังนี้ :-

วัน เดือน ปี	ดอกเบี้ยจากเงินคงค้างชำระ (1/2 ของ 1% ต่อเดือน)	เงินต้นที่ถึงกำหนด	รวมเงินที่ต้องชำระ	เงินต้นที่คงค้าง
25X0				
30 มิถุนายน				400.00
30 มิถุนายน		100.00	100.00	300.00
31 กรกฎาคม	$300 \times \frac{6}{100} \times \frac{1}{12} = 1.50$	50.00	51.50	250.00
30 สิงหาคม	$250 \times \frac{6}{100} \times \frac{1}{12} = 1.25$	50.00	51.25	200.00
30 กันยายน	1.00	50.00	51.00	150.00
31 ตุลาคม	.75	50.00	50.75	100.00
30 พฤศจิกายน	.50	50.00	50.50	50.00
31 ธันวาคม	.25	50.00	50.25	-
	5.25	400.00	405.25	

วิธีทำตัวอย่างที่ 10 (ต่อ)

รายการบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

สมุดรายวันทั่วไป

รายการค้า	รายการบัญชีทางด้านผู้ซื้อ	รายการบัญชีทางด้านผู้ขาย
<p>30 มิถุนายน</p> <p>บันทึกการขายผ่อนชำระสินค้า 400 บาท โดยให้ผู้ซื้อจ่ายเงินค่างาน 100 บาท</p>	<p>25X0</p> <p>บ/ช เครื่องมือ 400</p> <p>บ/ช เจ้าหนี้ตามสัญญาซื้อผ่อนชำระ 300</p> <p>บ/ช เงินสด(Down Payment)100</p> <p>บันทึกการซื้อเครื่องมือแบบผ่อนชำระหนี้</p>	<p>25X0</p> <p>บ/ช เงินสด(Down Payment)100</p> <p>บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ 300</p> <p>บ/ช ขายผ่อนชำระ 400</p> <p>บันทึกขายเครื่องมือให้ผู้ซื้อแบบขายผ่อน</p>
<p>31 กรกฎาคม</p> <p>บันทึกการชำระเงินงวดแรก 50 บาท บวก ดอกเบี้ย 6% สำหรับ 1 เดือนจากยอดคงค้าง 300 บาท ($300 \times \frac{6}{100} \times \frac{1}{12} = 1.50$)</p>	<p>บ/ช เจ้าหนี้ตามสัญญาซื้อผ่อนชำระ 50</p> <p>บ/ช ดอกเบี้ยจ่าย 1.50</p> <p>บ/ช เงินสด 51.50</p> <p>บันทึกการชำระหนึ่งงวดพร้อมดอกเบี้ยจ่าย</p>	<p>บ/ช เงินสด 51.50</p> <p>บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ 50.00</p> <p>บ/ช ดอกเบี้ยรับ 1.50</p> <p>บันทึกการรับชำระหนึ่งงวดรวมบวกดอกเบี้ย</p>
<p>31 สิงหาคม</p> <p>บันทึกการชำระเงินงวดที่ 2=50 บาท บวก ดอกเบี้ย 6% สำหรับ 1 เดือนจากยอดคงค้าง 250 บาท ($250 \times \frac{6}{100} \times \frac{1}{12} = 1.25$)</p>	<p>บ/ช เจ้าหนี้ตามสัญญาซื้อผ่อนชำระ 50</p> <p>บ/ช ดอกเบี้ยจ่าย 1.25</p> <p>บ/ช เงินสด 51.25</p> <p>บันทึกการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ย</p>	<p>บ/ช เงินสด 51.25</p> <p>บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ 50.00</p> <p>บ/ช ดอกเบี้ยรับ 1.25</p> <p>บันทึกการรับชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ย</p>

ในเดือนต่อๆ ไปก็ใช้วิธีการบันทึก บ/ช แบบเดียวกัน

วิธีทำตัวอย่างที่ 10 (ต่อ)

วิธีที่ 2 :- ชำระเงินงวดเท่ากันทุกงวด โดยถือว่าได้รวมชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

เมื่อได้ตกลงจ่ายทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยพร้อมกันการคำนวณจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายชำระในแต่ละงวด จะต้องอาศัย Actuarial Table ในการคำนวณ ดังนั้นเมื่อใช้ Actuarial Table ก็จะสามารถทราบได้ว่า เงินต้น 300 บาท ดอกเบี้ย 6% จ่ายชำระเป็น 6 งวดๆ ละเท่าๆ กัน จะต้องจ่ายชำระงวดละ 50.88 บาท จะแสดงให้เห็นได้ตามตารางข้างล่างนี้ :-

วัน เดือน ปี	เงินงวดที่ จะต้องจ่าย	ส่วนที่ถือเป็นการชำระ ดอกเบี้ยคงค้างในเงินต้น (1/2 ของ 1% ต่อเดือน)	ยอดเงินที่ถือเป็น การชำระคืน เงินต้น	เงินต้นที่ คงค้าง
25X0				
30 มิถุนายน				400.00
30 มิถุนายน	100.00		100.00	300.00
31 กรกฎาคม	50.88	$300 \times \frac{6}{100} \times \frac{1}{12} = 1.50$	49.38	250.62
31 สิงหาคม	50.88	1.25	49.63	200.99
30 กันยายน	50.88	1.00	49.88	151.11
31 ตุลาคม	50.88	.76	50.12	100.99
30 พฤศจิกายน	50.88	.50	50.38	50.61
31 ธันวาคม	50.86*	.25	50.61	-
	405.26	5.26	400.00	

*เงินงวดสุดท้ายจ่ายเพียง 50.86 บาทเท่านั้น

ข้อควรสังเกต จะเห็นได้ว่ายอดเงินที่ต้องจ่ายชำระ ให้ถือเป็นการจ่ายชำระดอกเบี้ยที่คงค้างในเงินต้นก่อนสำหรับส่วนที่เหลือจึงถือเป็นการชำระคืนเงินต้น ดังนั้น รายการบัญชี ณ วันสิ้นเดือน กรกฎาคมและสิงหาคมจะเป็นดังนี้ :-

วิธีทำตัวอย่างที่ 10 (ต่อ)

สมุดรายวันทั่วไป

รายการค้า	รายการบัญชีทางด้านผู้ซื้อ	รายการบัญชีทางด้านผู้ขาย
	25X0	25X0
31 กรกฎาคม		
บันทึกการชำระเงินงวดแรก	บ/ช ดอกเบี้ยจ่าย 1.50	บ/ช เงินสด 50.88
50.88 บาท ถือเป็นภาระชำระ	บ/ช เจ้าหนี้ตามสัญญา	บ/ช ดอกเบี้ยรับ 1.50
ค่าดอกเบี้ย 1.50 ($\frac{1}{2}$ ของ 1%	ซื้อผ่อนชำระ 49.38	บ/ช ลูกหนี้จากการขาย
ของ 300 บาท) และเป็นการ	บ/ช เงินสด 50.88	ผ่อนชำระ 49.38
ชำระคืนเงินต้น 49.38		
31 สิงหาคม		
บันทึกการชำระเงินงวดที่สอง	บ/ช ดอกเบี้ยจ่าย 1.25	บ/ช เงินสด 50.88
50.88 บาท ถือเป็นภาระชำระ	บ/ช เจ้าหนี้ตามสัญญา	บ/ช ดอกเบี้ยรับ 1.25
ค่าดอกเบี้ย 1.25 บาท ($\frac{1}{2}$ ของ	ซื้อผ่อนชำระ 49.63	บ/ช ลูกหนี้จากการขาย
1% ของ 250.62 บาท) และเป็น	บ/ช เงินสด 50.88	ผ่อนชำระ 49.63
การชำระคืนเงินสด 49.63 บาท		

บทสรุป (CONCLUSION)

ในปัจจุบันกิจการค้ำนิยขายสินค้าแบบผ่อนชำระและเช่าซื้อ และผู้ซื้อก็นิยม เพราะสามารถซื้อสินค้าได้ทันทีโดยการวางเงินดาวน์บางส่วนให้ผู้ขายทันทีที่มีการตกลงซื้อขายกัน ส่วนยอดคงค้างก็ใช้วิธีผ่อนชำระเป็นงวดๆ (เรียกว่า เงินงวด) โดยจะชำระกี่งวด กวดละเท่าไรก็ได้แล้วแต่ตกลงกัน ส่วนมากจะชำระทุกเดือนภายในระยะเวลา 2-3 ปี โดยผู้ขายคิดดอกเบี้ยจากค่าเงินคงค้างหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ตกลงกัน

การขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ โดยปกติทำเป็นสัญญา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรียกว่า “สัญญาเช่าซื้อ”

วิธีการให้เช่าซื้อ หมายถึง การซื้อขายที่ผู้ซื้อยังชำระเงินไม่ครบถ้วน ในกรณีนี้จึงถือว่าผู้ซื้อเป็นเพียงผู้เช่าเท่านั้น ดังนั้นกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้าจะโอนไปให้ผู้ซื้อต่อเมื่อผู้ซื้อได้จัดส่งเงินชำระค่างวดสุดท้ายครบถ้วนแต่สำหรับกรณีที่ผู้ซื้อผิดนัดไม่จ่ายเงินชำระตั้งแต่สองงวดติดกัน ผู้ขายก็มีสิทธิที่จะยึดสินค้านั้นกลับคืนมาจากผู้ซื้อรายนี้ เพื่อชำระหนี้ที่ย่อมทำได้

การขายสินค้าแบบขายผ่อนชำระ

กรรมสิทธิ์ในตัวสินค้าจะตกแก่ผู้ซื้อทันทีที่ได้ตกลงซื้อขายกัน ถึงแม้ว่าการชำระหนี้คงค้างที่ชำระโดยการผ่อนชำระเป็นงวดๆ นั้น จะยังไม่ครบถ้วนตามราคาสินค้าที่ตกลงซื้อขายกันก็ตาม และเมื่อมีการผิดนัดไม่ชำระหนี้ ผู้ขายก็ไม่มีสิทธิที่จะนำสินค้าชิ้นนั้นกลับคืนมาได้ ผู้ขายจะกระทำได้แต่เพียงการทวงถามและฟ้องร้องได้เฉพาะจำนวนหนี้สินส่วนที่ขาดชำระอยู่เท่านั้น

วิธีการบันทึกบัญชีสำหรับการขายแบบผ่อนชำระและการเช่าซื้อ

สำหรับการบันทึกผลกำไรจากการขายแบบผ่อนชำระและการเช่าซื้อ มี 2 วิธี คือ

- (1) การบันทึกกำไรขึ้นต้นในงวดที่มีการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ
- (2) การบันทึกกำไรขึ้นต้นในแต่ละงวดบัญชี คำนวณตามส่วนของเงินที่เก็บได้
 - (2.1) จำนวนเงินที่เก็บได้ในงวดแรกๆ ให้ถือว่าเป็นการชำระคืนค่าต้นทุนของสินค้าหรือบริการที่ขาย
 - (2.2) จำนวนเงินที่เก็บได้ในแต่ละงวดให้ถือว่าเป็นการชำระต้นทุนสินค้า อีกส่วนหนึ่งถือว่าเป็นกำไรจริงๆ

วิธีการขายผ่อนชำระ (THE INSTALLMENT METHOD)

วิธีการขายผ่อนชำระ (The Installment Method) ให้บันทึกผลต่างระหว่างราคาขายตามสัญญากับราคาต้นทุนของสินค้าไว้ในบัญชีกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ได้รับเป็นตัวเงิน (Deferred Gross Profit) และจะทำการบันทึกบัญชี ถือเป็นรายได้ของแต่ละงวดบัญชีตาม ส่วนของยอดเงินที่เก็บได้ เมื่อมีการตกลงซื้อขายให้

(1) กำหนดหาอัตราร้อยละของกำไรขั้นต้นต่อราคาขาย

(2) นำอัตราร้อยละที่หาได้ไปคูณกับจำนวนเงินที่เก็บได้ในแต่ละงวดบัญชี เพื่อหาจำนวนเงินกำไรของงวดบัญชีนั้น ๆ และ ณ วันสิ้นงวดของแต่ละงวด ยอดเงินคงเหลือในบัญชีกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ได้รับเป็นตัวเงิน จะมียอดเท่ากับอัตราร้อยละของกำไรขั้นต้นคูณกับ ยอดเงินคงเหลือในบัญชีลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระที่ค้างอยู่ในบัญชี ณ วันนั้น และทาง ด้าน รายจ่ายตามวิธี Installment Method ถือว่ารายจ่ายจากการขายผ่อนชำระที่เกิดขึ้นในงวดใด ก็จะเป็นรายจ่ายหักจากกำไรในงวดนั้น

การแสดงรายการในงบการเงิน

ในกิจการที่มีการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ จะแสดงรายการลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ และเช่าซื้อและกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถือเป็นตัวเงินจากการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อในงบดุล โดย

(1) บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ แสดงในงบดุลเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน

(2) บ/ช กำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถือเป็นตัวเงิน แสดงในงบดุล โดย

(2.1) ให้ถือเป็นรายการหนี้สิน โดยให้แสดงเป็น บ/ช รายได้รอการตัดบัญชี (Deferred Revenues)

(2.2) แสดงเป็นบัญชีปรับมูลค่า (Valuation Account) นำไปหักออกจาก บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระและเช่าซื้อ

(2.3) ถือเป็นเงินทุนนำไปเพิ่มกำไรสะสม

การนำสินค้าเก่ามาแลกเปลี่ยนสินค้าใหม่ (TRADE-IN)

วิธีการขายแบบผ่อนชำระและการเช่าซื้อ ผู้ขายอาจให้ผู้ซื้อนำสินค้าเก่ามา Trade-in และให้ถือว่าราคาสินค้าที่นำมา Trade-in นั้น เป็นส่วนหนึ่งของการชำระเงินค่าสินค้าที่ซื้อใหม่ เมื่อผู้ขายนำสินค้าที่ผู้ซื้อนำสินค้าเก่ามา Trade-in ไปขายใหม่ และทำให้ได้กำไรพอสมควร ในกรณีนี้อาจแสดงการบันทึกบัญชีได้ดังนี้ :-

เดบิต บ/ช สินค้าที่รับ Trade-in (ในราคาที่คิดให้)	xx
เดบิต บ/ช เงินสด (ในจำนวน Down Payment)	xx
เดบิต บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ (ในจำนวนยอดเงินที่ค้างอยู่)	xx
เครดิต บ/ช ขายผ่อนชำระ (ในจำนวนเงินที่ขายตามสัญญา)	xx

ในทางปฏิบัติเพื่อเป็นการชักจูงให้ผู้ซื้อให้ซื้อสินค้าใหม่ ผู้ขายจะใช้วิธีการตีราคาสินค้าเก่าที่ผู้ซื้อนำสินค้ามา Trade-in ในราคาที่สูงกว่ามูลค่าที่เป็นจริงในขณะนั้น ราคาที่ผู้ขายคิดให้เกินนี้ก็ย่อมจะมีผลกระทบต่อราคาของสินค้าที่จะขาย ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้เมื่อจะบันทึกบัญชี จะต้องบันทึกราคาสินค้าที่นำมา Trade-in ด้วย มูลค่าที่แท้จริง ส่วนราคาที่ผู้ขายคิดให้เกินนั้น ให้บันทึกบัญชีแยกไว้ต่างหาก หรือนำส่วนเกินในราคา Trade-in นี้ ไปหักออกจากราคาขายตามสัญญาผ่อนชำระก็ได้ ไม่ว่าจะใช้วิธีใด กำไรขั้นต้นจากการขายผ่อนชำระถือว่าเป็นผลต่างระหว่างต้นทุนสินค้าที่ขายกับราคาขายผ่อนชำระ (ยอดขายผ่อนชำระ หัก ด้วยส่วนเกินในราคาของสินค้าที่นำมา Trade-in)

การผิดนัดชำระหนี้และการยึดสินค้าคืน (DEFAULTS AND REPOSSESSIONS)

ทางด้านผู้ขาย บันทึกบัญชีโดยการ

- (1) บันทึกราคาสินค้าที่ยึดคืนมาเป็นสินทรัพย์ในราคาตลาด โดยมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณเช่นเดียวกับราคาสินค้าแลกเปลี่ยน
- (2) ปิดบัญชีลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระพร้อมด้วยบัญชีกำไรขั้นต้นที่ยังไม่ถือเป็นตัวเงิน ด้วยยอดที่คงค้างอยู่ และ
- (3) บันทึกผลกำไรหรือขาดทุนจากการยึดสินค้าคืน ซึ่งจะกระทำเช่นเดียวกับกรณีที่มีการนำเอาสินค้ามา Trade-in คือ สินค้าที่ยึดคืนมานั้นให้บันทึกในราคา que ผู้ขายควรมีกำไรพอควรเมื่อขายสินค้านั้นออกไปใหม่

**ปัญหาศึกษาด้วยตนเองพร้อมเฉลย
การขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ**

ปัญหาที่ 1

บริษัท สยามยานยนต์ จำกัด ได้ขายรถยนต์แลนเซีย 1 คัน ให้นายสกกลโดยวิธีเช่าซื้อ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 25x0 ตกลงราคา 210,000 บาท รถยนต์คันนี้บริษัทซื้อมาต้นทุน 150,000 บาท นายสกกลได้นำรถยนต์ดัดสันคันเก่า 1 คัน มาขอแลกเปลี่ยน (Trade-ins) บริษัทได้ตกลง ตีราคาารถดัดสันให้ 40,000 บาท และถือเป็นส่วนหนึ่งของการชำระเงินดาวน์ (Down-Payment) สำหรับหนี้ที่เหลือให้ผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ละ 5,000 บาท โดยกำหนดให้ชำระภายในวันที่ 1-5 ของ ทุกเดือน เริ่มตั้งแต่งวดเดือนสิงหาคม 25x0 เป็นต้นไปจนกว่าจะหมด

บริษัท สยามยานยนต์ จำกัด ประเมินว่ารถดัดสันที่นายสกกลนำมาแลกเปลี่ยนจะต้องเสีย ค่าซ่อมแซมรวม 6,000 บาท หลังจากที่ซ่อมแซมแล้ว บริษัทคิดว่าจะสามารถขายได้ราคา 45,000 บาท ซึ่งเงินที่ขายได้จำนวนนี้จะทำให้บริษัทได้รับกำไรขั้นต้น 20% ในงวดปี 25x0 บริษัทได้รับเงิน ผ่อนชำระมาจากนายสกกลรวม 5 งวด เป็นเงิน 25,000 บาท

ให้ทำ (ก) บันทึกรายการข้างบนลงในสมุดรายวันทั่วไปของบริษัทจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 25x0 ซึ่งเป็นวันปิดบัญชีของบริษัท ให้แสดงการคำนวณเพื่อประกอบการลงบัญชีด้วย อนึ่ง บริษัทบันทึกรายการในบัญชี Trade-in Inventory โดยใช้ราคาที่เหมาะสมว่าจะขายรถยนต์ ดัดสันได้จริงในวันที่นำมาแลกเปลี่ยน (Estimated Market Value) ผลต่างระหว่างราคาารถ ดัดสันที่บริษัทคิดให้ (Trade-in Allowance) กับราคาที่จะขายรถนี้ได้จริง บริษัทนำมาบันทึก ไว้ในบัญชี Overallowance on Installment Sales-Trade-ins.

(ข) บันทึกกำไรขั้นต้นที่ได้รับจริงจากการขายโดยให้เช่าซื้อ (Realized Gross Profit on Installment Sales) ลงในสมุดรายวันทั่วไป ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x0

เฉลยปัญหาที่ 1

(ก) การบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป

สมุดรายวันทั่วไป บริษัท สยามยานยนต์ จำกัด

25X0				
ก.ค. 15	บ/ช สินค้าที่นำมาแลกเปลี่ยน - รถยนต์ดัดคัน		30,000 ^{*A}	
	บ/ช ส่วนเกินกว่าราคาที่แท้จริง		10,000 ^{*B}	
	บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ (210,000-40,000)		<u>170,000</u>	
	บ/ช ขายผ่อนชำระ			210,000
	บันทึกการขายสินค้าโดยการนำสินค้าเก่ามาแลกเปลี่ยน ซึ่งแสดงการคำนวณให้เห็นได้ดังนี้ :-			
	ราคาที่คิดให้ลูกค้า (Trade-in Allowance)			40,000
	หัก ราคาที่แท้จริง (Fair Value of Trade-in) :-			
	ราคาขาย		<u>45,000</u>	
	หัก ค่าใช้จ่าย (ค่าซ่อมแซม)	6,000		
	∴ กำไรที่คิดไว้ (20% x 45,000)	<u>9,000</u>	<u>15,000</u>	<u>30,000^{*A}</u>
	∴ ส่วนเกินกว่าราคาที่แท้จริง			<u><u>10,000^{*B}</u></u>
ก.ค. 15	บ/ช ดันทุนสินค้าขายผ่อนชำระ		150,000	
	บ/ช สินค้า			150,000
	บันทึกดันทุนการขายสินค้า			
ส.ค. 1	บ/ช เงินสด		5,000	
	บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ ได้รับเงินชำระจากลูกหนี้งวดที่ 1			5,000
ก.ย. 1	บ/ช เงินสด		5,000	
	บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ ได้รับเงินชำระจากลูกหนี้งวดที่ 2			5,000
ต.ค. 1	บ/ช เงินสด		5,000	
	บ/ช ลูกหนี้จากการขายผ่อนชำระ ได้รับเงินชำระจากลูกหนี้งวดที่ 3			5,000